

zij kende niemand, zij ging met niemand om. Hoe zou zij ooit een man kunnen ontmoeten, van wien zij, door een langen en vriendschappelijken omgang, zou gaan houden. En met het heen-eentonigen van de jaren, was haar verlangen heen-gedoofd.

Zij was ziek geworden en, wyl men in haar dienst haar niet verplegen kon, werd zij opgenomen in het gasthuis. Het najaar, een langen, bijna eindeloozen winter en het voorjaar had zij er gelegen. Toen zij eindelijk ontslagen werd en zij terug was in het drukke menschen-woelen van de stad, had zij zich nog te zwak gevoeld om dadelijk weêr een dienst te zoeken. En van haar langzaam-opgespaarde geld had zij een kamertje gehuurd bij menschen, die zij kende, om daar nog een paar weken uit te rusten vóór zij weêr ging dienen.

Maar zij was zwak gebleven, te zwak om zich, als vroeger, te verhuren voor dag en nacht. Wanneer zij nu en dan als noodhulp kon gaan, zou zij, met de rente van haar opgespaarde geld, wel zooveel krijgen, had zij uitgerekend, dat zij matig en heel zuinig leven kon. Zij had ten minste, waar zij al zoo lang naar had verlangd, een eigen t'huis en voelde niet zoo zwerf-verlaten door dat eigen plekje, als toen zij altijd, dag na dag, een onderkomen vinden moest bij vreemden. En weêr waren er jaren heen-gekleurloosd, nog leêger bijna van herinneren als vroeger en waarin zij nog alleeniger en eenzamer, heelemaal ongeweten in het steeds-vreemde onverschilligen der menschen leefde. Verlangens had zij niet, zij was tevreden met de egale wisselloosheid van haar dagen, waarin het nu eens langer dan eens korter helpen in een dienst genoeg verandering voor haar was.

Toen, midden in haar stil-gewone voortbestaan, werd zij weêr ziek. Eerst had zij lange weken in haar kamertje gelegen, geholpen door de menschen, van wien zij het gehuurd had. En langzaam, gestadig minder-kleinend was haar opgespaarde geld verteerd, totdat zij niets meer had. En zij moest weêr in het gasthuis worden opgenomen, waar zij — als den eersten keer — weêr maanden werd verpleegd. Maar heelemaal als vroeger

was zij niet meer geworden. Zij bleef versleten, ingezwakt, niet ziek en niet gezond, te goed om in het ziekenhuis te blijven en te uitgeput om nog als meid of noodhulp te gaan of om te werken, dat zij haar brood weêr kon verdienen.

En zij werd in het werkhuis opgenomen.

* * *

Het was de regel van het werkhuis, dat iedereen één dag per week mocht uitgaan. Maar met het oog daarop, dat er van alles leefde, fatsoenlijken en raren, mochten de vrouwen en de mannen niet op denzelfden dag uit, maar hadden zij ieder een aparten dag. Er was maar één dag in het jaar, dat zoowel de vrouwen als de mannen mochten uitgaan en dat was, geloof ik, op den verjaardag van de stichting van het huis. Dan was er ook lekkerder en ander eten en mochten zij ook 's avonds later t'huis komen.

De eerste jaren, die zij in het armenhuis had geleefd, was zij geregeld elke week uitgegaan, of naar de menschen bij wien zij in haar kamertje had gewoond, of naar de mevrouw, die haar nog altijd een deel betaalde van het loon, dat zij voorheen bij haar verdiend had. Het was een prettige verandering in haar elken-dag-hetzelfde leven op de zalen, waarin zij — door het mompeldof geroes van stemmen en het woelende beweeg van de verpleegden, die er met haar samen waren — zich duizel-moewend van gestaag geluiden rond haar hoofd en veel eenzelviger en verlaten dan vroeger voelde, toen zij bijna zonder omgang met anderen had bestaan. En een behoefte, die zij nooit gekend had, naar alleen-zijn en naar nu en dan eens rustig prate-zitten, was hooger in haar op-verlangd, waar zij den heelen dag verkeerde onder menschen, met wien zij nooit dan het noodzakelijke sprak, omdat zij altijd vreemden voor haar bleven. Een tijdlang had zij nog beproefd om bezigheid te vinden in de keuken of een werkplaats, om nog wat te verdienen en afleiding te hebben, maar zij bleek te zwak om het geregeld elken dag te doen en had het op moeten geven.

En haar leven loomde in een wisselloos